מחשבת ישראל

תאריך עדכון: 17.04.2016

תולדות הפילוסופיה המוסלמית

מס' הקורס: 30227/01

המרצה: ד"ר יהודה הלפר

סוג הקורס: הרצאה

שנת לימודים: תשע"ז

סמסטר: א'

היקף שעות: 1 ש"ש

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הקורס יעניק היכרות עם הפילוסופיה של ההוגים המוסלמים החשובים של ימי הביניים. נתמקד בהוגים שהכי השפיעו על התפתחות הפילוסופיה היהודית בימי הביניים. נבחן את משמעות הפילוסופיה הדתית להוגים של ימי הביניים ואת הגדרת תחומי הפילוסופיה מול תחומי העיון הדתי המוסלמי. נדון בדרכים שבהן פיולוסופים מוסלמים הבינו את המדינה הטובה ואת הא-ל דרך שכלם ודרך הבנת הקראן.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

נדון בכתבים המרכזיים של ההוגים המוסלמים המרכזיים של ימי הביניים. נשיג אלו השאלות בהן התעמקו ההוגים האלה ונכין את הדרך לחקור בשאלות האלה בהקשר הפילוסופיה היהודית של ימי הביניים.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות: נוכחות חובה בכל השיעורים. להכין את דפי המקורות שהמרצה מחלק לקראת כל שיעור ולקרוא את הספרות המחקרית הרלוונטית.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): עבודה

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	מבוא: הכלאם וקבוצת אל-קינדי		
2	אלפאראבי: המדעים –מה הם?	אלפאראבי, **מאמר במספר החכמות** ('אחצא אל-עלום')	
3	אלפאראבי: בין מדע להצלחה	אלפאראבי, **השגת האושר** ('תחציל אל - סעאדה'), פראפראזה בתוך ראשית חכמה, עמ' 61-72.	
4	האפלטון של אלפאראבי	אלפאראבי, **הפילוסופיה של אפלטון** ('פלספה אפלאטון'), פראפראזה בתוך **ראשית חכמה**, עמ' 72-78.	
5	אלפאראבי: תורת המדינה של אלפאראבי	אלפאראבי, **חברה הפוליטית** ('כתאב אל-סיאסה אל-מדניה'), תרגומו של שוכרי עבד, תל-אביב, תשנ"ב	
6	אבן סינא: מטפיסיקאי מובהק	אבן סינא, קטעים מאנתולוגיה לכתבי אבן סינא, אוטוביוגרפיה, על מהות ומציאות, על מחויב המציאות	
7	אבן סינא: תפילה, אהבה	אבן סינא, קטעים מאנתולוגיה לכתבי אבן סינא	
8	אלגזאלי: מעבר לפילוסופיה	אלגזאלי, **הפודה מן הטעות** ('אל-מנקד' מן אל-צ'לאל')	
9	אבן באג'ה, **הנהגת המתבודד**	אבן באג'ה, **הנהגת המתבודד** ('תדביר אל-מתוחד')	
10	אבן טפייל, **חי אבן יקט'אן**	אבן טפייל, **חי אבן יקט'אן**	
11	אבן טפייל, **חי אבן**	אבן טפייל, **חי אבן יקט'אן**	

	יקט'אן		
12	אבן רשד: החזרה לאריסטו	אבן רשד, **מאמר ההכרעה** ('כתאב פצל אל-מקאל').	
13	אבן רשד: החזרה לאריסטו 2	אבן רשד, **מאמר ההכרעה** ('כתאב פצל אל-מקאל').	
14	אבן רשד: החזרה לאריסטו 3	אבן רשד, **מאמר ההכרעה** ('כתאב פצל אל-מקאל').	

ד. **ביבליוגרפיה:** (חובה/רשות)

רשימת ספרים (תרגומים עבריים)

1. אל-פאראבי

1. **מאמר במספר החכמות** ('אחצא אל-עלום'), תרגומו של קלונימוס בן קלונימוס, בתוך: Mauro Zonta, *La "Classificazione delle scienze" di al-Fârâbî nella tradizione ebraica*, Torino, 1992 .36-1 עמ'

פראפראזה של ר' שם טוב אבן פלקירא בתוך **ראשית חכמה**, ברלין, תרס"ב, עמ. 20-61.

2. **השגת האושר** ('תחציל אל-סעאדה'), בתוך **ראשית חכמה**, עמ' 69-72.

3. **הפילוסופיה של אפלטון** ('פלספה אפלטון'), בתוך **ראשית חכמה**, עמ' 72-78.

4. **החברה הפוליטית** ('כתאב אל-סיאסה אל-מדניה'), תרגומו של שוכרי עבד, תל-אביב, תשנ"ב.

5. **דעותיהם של אנשי העיר המעולה**, תרגומו של אחמד אע'באריה, תל-אביב, 2007

2. אבן סינא

נתולוגיה לכתבי אבן סינא, עורך שמואל הרוי, תל-אביב, 2009.

3. אל-גזאלי

הפודה מן הטעות (אל-מנקד' מן אל-צ'לאל), תרגומה של חוה לצרוס-יפה, תל-אביב, 1976.

4. אבן באג'ה

הנהגת המתבודד ('תדביר אל-מתוחד'), תרגום מקוצר, דעת 18, תשמ"ד, 34-44.

5. אבן טופיל

חי אבן יקט'אן, תרגומו של יאיר שיפמן, תל-אביב, 2009.

6. אבן רשד

מאמר ההכרעה ('כתאב פצל אל-מקאל'), תרגומו של א' אלון, תל-אביב, 1985.

רשימת ספרים (תרגומים אנגליים)

1. *Alfarabi's Philosophy of Plato and Aristotle*, trans. Muhsin Mahdi, Ithaca, New York, 1969.
2. *Alfarabi, the Political Writings: Selected Aphorisms and Other Texts*, trans. Charles E. Butterworth, Ithaca, New York, 2001.
3. *Al-Ghazali, Incoherence of the Philosophers*, ed. and trans. Michael E. Marmura, Provo, Utah, 1997.
4. *Avicenna, The Metaphysics of the Healing*, ed. and trans. Michael E. Marmura, Provo, Utah, 2005.
5. *Averroes' Tahafut Al-Tahafut (The Incoherence of the Incoherence)*, trans. S. Van Den Bergh, 2 vols., London, 1954.
6. Ralph Lerner and Muhsin Mahdi, eds., *Medieval Political Philosophy: A Sourcebook*, Glencoe, Ill., 1963.
7. Arthur Hyman and James J. Walsh, *Philosophy in the Middle Ages: The Christian, Islamic, and Jewish Traditions*, New York, 1967.
8. Jon McGinnis and David C. Reisman, *Classical Arabic Philosophy: An Anthology of Sources*. Indianapolis, 2007.
9. Thomas Aquinas, *The Division and Methods of the Sciences*, trans. Armand Maurer, Toronto 1963.

רשימת ספרים (מחקרים)

1. Majid Fakhry, *A History of Islamic Philosophy*, New York, 1970.
2. S. H. Nasr and O. Leaman, eds., *History of Islamic Philosophy*, 2 vols., London, 1996.
3. Peter Adamson and Richard C. Taylor, eds., *The Cambridge Companion to Arabic Philosophy*, Cambridge, 2014.
4. Hans Daiber, *Bibliography of Islamic Philosophy*, 2 vols., Leiden, 1999.
5. Hans Daiber, *Islamic Thought in the Dialogue of Cultures,* Sarajevo, 2014.
6. Miriam Galston, *Politics and Excellence: The Political Philosophy of Alfarabi*, Princeton, 1990.

7. Muhsin Mahdi, *Alfarabi and the Foundation of Islamic Political Philosophy*, Chicago, 2001.
8. Dimitri Gutas, *Avicenna and the Aristotelian Tradition*, Leiden, 1988.
9. Frank Griffel, *Al-Ghazâlî's Philosophical Theology*, Oxford, 2014.
10. G. Endress and J. A. Aertsen, eds., *Averroes and the Aristotelian Tradition*, Leiden, 1999.
11. Ruth Glasner, *Averroes' Physics*, Oxford, 2014.
12. Charles Butterworth, ed., *The Political Aspects of Islamic Philosophy: Essays in Honor of Muhsin S. Mahdi*, Cambridge, Mass., 1992.